

Protocol no. 50
Radunanza dals 8.11.2010, 20:15h – 22:55h

Protocol no. 50

Radunanza cumünala d'orientaziun

Data   Lündeschdi, als 8 november 2010

Urari   a las 20:15h

Lö   in sala cumünala, chasa da scoula a Scuol

Tractandas:

1.   Orientaziuns in vista a las votumaziuns dals 12 december 2010
    - Proget BES 2011

  2.   Ulteriuras infuormaziuns
    - Sarinera S-charl
      Orientaziun sur dals cuosts da fabrica e las taxas d'adöver annualas

  3.   Varia
-

Preschaints   ca. 70 personas

Giasts: CA dal BES implü l'architect Cord Glantz

S-chüsats   Valentin König, commember cumischiun da l'EE

Medias   Nicolo Bass, PL/EP, Silvia Cantieni, EWO, Reto Mayer, RTR

Scrutinaduors   ingüns

Cun ün cordial bainvgnü driva il capo punctualmaing la radunanza da quista saira.

Tract. 1 Orientaziuns in vista a las votuaziuns dals 12-12-2010 Proget BES 2011

Il capo fa üna introducziun muossond via sülla rolla centrala da l'aua pel cumün da Scuol e natüralmaing impustüt pel BES.

In vista ad ün eventual ingrandimaint dal BES sun gnüts fats differents stüdis, t.o. eir üna analisa d'incidenza. Il capo muossa eir via süls implants tuots insembel defictaris pel cumün da Scuol: Bogn cuernà Quadras, Trü e'l BES. Füssa perquai dezaint da concentrar tuot las sportas in d'ün lö? Il cussagl cumünal, ma eir il CA dal BES, as saintan in dovair da far impissamaints in quista direcziun, eir scha quai sun propcha impissamaints a lunga vista.

Per la tractanda odierna surdà il capo il pled al president dal CA BES, Duri Bezzola. Quel declera il prüm perchè cha Cord Glantz dal büro d'architectura Geplan da Stuttgart es preschaint: El ha guadagnà il prüm premi our d'üna concorrenza e surgni l'incumbenza da progettaziun. l' fratemp haja fingià dat ün'intensiva e stretta collavuraziun. Il resultat preschantarà davo Cord Glantz svesa.

Duri Bezzola cuntinua dschond cha dal 1993 pro l'avertüra saja stat il BES ün'ouvra innovativa e da grond'importanza turistica per tuot la regiun. Quella vouta ha la populaziun da Scuol muossà ün vast orizont in fond l'investiziun da raduond 50 milliuns. La concorrenza nun ha però dormi daspö quella jada ed in distanza da var duos uras davent da Scuol haja dat in Svizra ed a l'ester divers novs bogns da wellness, moderns ed innovativs. Tenor il president dal cussagl administativ dal BES es uossa rivà il mumaint chi's stess dar al BES ün nov vesti, üna nouva apparenscha. Visitas ad oters bogns han muossà cha'l concept dal Bogn Engiadina es sgüra amo actual, tschertas robas füssan però da modernisar, impustüt il cumpartimaint da las saunas. Quellas han vairamaing üna dürada da vita da bundant 12 ons – ed il BES ha uossa bod 18.

Sco prossem pledader as drizza Philipp Gunzinger, directer dal BES, a la radunanza. El disch cha pro'l BES as tratta vairamaing d'ün'ouvra da generaziun. Perquai esa güstifichà da sviluppar novas ideas eir per la generaziun giuvna. El muossa in seguit il svilup dal BES daspö l'avertüra. Davo ün augmaint da las frequenzas davo l'avertüra dal Vereina sun quellas idas inavo ed han uossa as stagnadas. Il svilup da las entradas, v.d. dal schmerdsch, es chalà, ils cuosts s'haja pudü tgnair, resp. quels sun dafatta chalats ligermaing. La planisaziun da finanzas e da las investiziuns muossa cha a partir dal 2015 nu rivess il BES plü da's finziar sves e gniss dependent dal sustegn davart dal cumün. Ün pass important per spagnar cuosts es stat quel d'ir suot il tet dal CSEB. Adonta da l'ingrandimaint dal bogn roman-irlandais es uossa quia ün bsögn per ulteriuras modernisaziuns:

- nouva sauna
- imbellimaint dal bogn (dar a tuot üna nouva fatscha)
- mantegnimaint ordinari

La sanaziun dal batschigl extern es però spostada sül 2014.

Las quatter sportas centralas dal BES sun:

- Il bogn (chi generescha il plü grond schmerdsch)
- La sauna (l'attractività nu correspuonda plü a las pretaisas d'hozindi)
- Il bogn roman-irlandais (amo actual e modern davo ils adattamaints dal 2002)
- Il center da terapia in cumbinaziun cul OEB e la clinica da Reha insembel cull'hotellaria

Insembel cullas instanzas politicas e'l suveran sun da definir ils cuosts per pudair cuntinuar, per pudair realisar alch pels prossems 20 ons.

Davo quistas externaziuns survegn l'architect Cord Glantz il pled. El declera l'incumbenza, ils böts e la planisaziun chi'd ha i'l centrum l'aua, ma eir oters materials natürals da nossa regiun sco p. ex. lain e crap.

Invavant muossa el la modernisaziun chi vess da dar al bogn üna nouva taimpra, üna taimpra plü calma. El less s-chaffir ün'atmosfera plü prövada, engiadinaisa ed unica e na copchabla cun fuonds da salaschada e paraids da lain in fuorma da s-chandlers. Eir cun culuors e glüms dess gnir s-chaffida ün'atmosfera chi promovua la recreaziun, impustüt eir aint il batschigl d'aua da sal.

Sias spiegaziuns in basa a plans e singuls disegns ha el visualisà a la fin amo cun ün film chi'd ha dat üna bun'impreschiun da quai chi vess da gnir realisà. Pel film haja dat a la fin ün bel applaus.

La calculaziun dals cuosts vegn preschantada da l'indsch. incumbenzà Marco Müller dal büro Caprez indschegnars SA, Scuol.

Fingià in d'üna prüma fasa es gnüda impuondüda blera lavur per pudair calcular ils cuosts plü bain pussibel. Per part sun dafatta gnüdas fattas submissiuns e per otras robas sun gnüdas trattas aint offertas. Ils cuosts sun calculats fingià fich in detagl e cun üna precisiun da +/- 10%. Ils cuosts sun calculats pro singul modul, uschè sco cha quels pudessan gnir realisats. Il total s'amunta a 7 milliuns francs cumprais üna reserva da ca. 10 % e'ls cuosts da planisaziun.

Il capo intuna cha la preschantaziun da quista saira saja la prüma e chi detta sgüra amo ün'ulteriura orientaziun sur da quist tema. Intant ha il CA dal BES deliberà ün ulteriur import da CHF 180'000.-- per cuntinuar culla planisaziun. Quella dess manar ad üna amo plü gronda precisiun pro'ls cuosts. Sper quai es ün oter punct fich important, e quai es la finanziaziun. Co cha quella dess verer oura sto uossa gnir scleri. Pel BES nun esa pussibel da finanziair s'vess quist intent. Scha la populaziun es perincletta cull'investiziun schi sto surtour il cumün da Scuol quista finanziaziun. In che fuorma cha la contribuziun a la BES SA succedess nun es natüralmaing amo decis, quai pudess p. ex. gnir fat cun ün augmaint dal chapital d'acziun o cun üna contribuziun à-fond-perdu. Pervi da l'otezza da l'investiziun esa eir da stübgjar da realisar il proget in differentas etappas. Prümavaira chi vegn es Scuol per var duos mais bod ün cantier da fabrica: La revisiun dal bogn, ün'ulteriura etappa da la sanaziun dal Stradun ed eir amo oters fabricats. Perquai füssa dezaint da provar a realisar almain üna prüma etappa dal proget preschantà d'ürant quel temp. La seguonda part (saunas) as pudessa lura far eir pür plü tard.

Sün quistas dumondas sto il cussagl cumünal chattar respostas e decider che dumonda da credit chi dess gnir suottamissa al suveran. Quist e tuot quai dit survart ha per consequenza cha la votumaziun nu po gnir fatta als 12 december 2010 sco stat previs oriundamaing, dimpersè pür als 13 o als 27 favrer 2011. Lapro esa eir da resguardar l'anticipaziun chi'd es da far, üna jada pella producziun da la missiva, il pakettar e lura eir pervi da LaPosta (per regla es da dar sü la roba 7 dis ouravant) e'ls 10 dis tenor constituziun cha la populaziun sto surgnir la roba da vuschar avant il di da votaziun.

In seguit declera il capo che ulteriuras investiziuns cha'l cumün less far e muossa eir il svilup dals debits. Id es da preverer cha'l chapital ester s'augmainta il decuors dals prossems ons per bainquant. A la radunanza da büdschet in december vegn preschantà perquai eir ün plan da finanzas plü detaglià.

Discussiun:

Il CA dal BES ed il cussagl cumünal vegnan lodats pel curaschi ch'els demuossan cun tour per mans quist proget chi vegn resguardà sco fich important pella tuot la regiun turistica da l'Engiadina Bassa, chi gniss al dret mumaint e per ün'intera prosma generaziun. Implü vegna dit cha quist proget significha üna sfida pels hoteliers e cha quai tils stess motivar d'investir in lets chods.

Impustüt l'investiziun illa sauna chatta eir our da la radunanza sustegn pervi cha quella saja specialmaing eir d'ürant las tanterstagiuns ferm frequentada ed evidaintamaing lura

massa pitschna. Implü vegn salüda il fat chi dess üna sauna reservada be per duonnas, quai chi correspuonda vi e plü propcha ad ün bsögn.

Davart da la mansteranza locala vegna miss in dumonda scha ün'investiziun da 7 milliuns füss insomma pussibla da realisar infra uschè cuort temp. Ün'investiziun uschè gronda pretenda üna planisaziun correspondententa e'l temp per quai para massa cuort scha'l suveran decida pür in favrer sur dal credit e las lavuors vessan da gnir fattas dürant ils mais avrigl fin gün. Ils respunsabels admettan cha'ls termins sajan fich sportivs, ma chi's voul etappar las lavuors, quista prümavaira chi vegn p.ex. far ils imbellimaints generals e las saunas pür ün on plü tard. Quai eir pervi cha'ls bogns sun in d'ün bun stadi e chi's pudess tras quai as prestar da far il prüm be lavuors da cosmetica.

A la dumonda co chi stetta cull'igiene cun fuonds da salaschada e paraids da lain in fuorma da s-chandlers respuonda l'architect Cord Glantz cha quai nu saja hozindi plü ningün problem. Ün'oter votant as fa pissers cha culs müdamaints pudess dvantar tuot ün pa s-chür. Eir quia declera l'architect cha quai nu saja il cas, eir pervi chi vegn lavurà cun inscenaziuns da glüms, specialmaing aint il boggn d'aua da sal, ma eir il cler dal di aintra amplamaing sco uossa.

Il directer da la TESSVM SA (Turissem Engiadina Scuol Samignun Val Müstair) disch cha schi's vögla as chatta adüna motivs per na far alch. El as muossa impreschiunà da la preschantaziun ed es persvas cha quist'investiziun saja necessaria e chi's giaja uschè illa güsta direcziun. L'investiziun illa sauna es sgüra güstifichada pervi cha quai saja ün'investiziun a lunga vista e chi correspuonda, sco cha las tendenzas muossan eir in oters lös, a bsögns venturs. Da quist avis es eir il directer dal BES.

Eir il capo disch chi saja evidaint cha l'aua e nossas sportas respectivas ans cuostan adüna darcheu. El dà radschun al directer da la TESSVM chi'd es da l'avis chi's stopcha investir eir in bogns publics gronds, na be in implants da wellness in singuls hotels, per mantgnair nossa posiziun e per ans pudair profilair inavant sco regiun cun üna fich buna, actuala e moderna sporta per ün turissem da bogns.

Sün dumondas correspondentas e revgnind a sia remarcha introductiva declera il capo cha pro l'oter proget, nempe pro la visiun "Aua forta" as tratta d'ün proget a lunga vista e cun cuosts da var 50 milliuns. In connex cun quist proget sun sgüra da far eir impissamaints sur dal boggn cuernà Quadras e l'implant da sport Trü in cumbinaziun cul BES. Ün tal proget nu po il cumün da Scuol realisar però be sulet. Per quai lessa investurs. Da tschella vart füssa eir da ponderar da contactar ils cumüns vaschins o da tuot la regiun e quai fingià pel proget güsta preschantà e da tils dumandar per üna partecipaziun, forsa e p.ex. cun mezs derivants da l'augmaint dals fits d'aua.

Per finir disch il capo amo cha'l boggn Quadras chi'd es be gnü sanà nu possa gnir serrà perquai i'ls prossems ons e cha l'investiziun previssa cul proget actual saja üna insè a cuorta vista, eir sch'ella vess da's splajar sur duos o trais ons.

In seguit ingrazcha il capo pell'interessanta discussiun e pels buns impuls. Il cussagl sarà uossa lura dumandà da decider.

Tract. 2 Ulteriuras orientaziun Sarinera S-charl

Per quista infuormaziun da il capo il pled al cusglier respunsabel, Hanspeter Dorta. Quel declera il prüm ingiò cha la sarinera vegn fabrichada e che chi'd es intant in fabrica: La sarinera svesa e'l chanal maister.

Hanspeter Dorta atschögna a las na güsta uschè bunas relaziuns da fabrica. Güsta pel chanal maister haja dat ün pa üna surpraisa pervi da la blera crappa gronda chi's rechatta al lö dal chanal.

Il svilup dals cuosts es il seguaint: Tenor la missiva pella votumaziun dals 25-11-2007 s'amuntaivan ils cuosts a CHF 500'000.-- pella sarinera ed a CHF 100'000.-- pel chanal maister.

La perizia da cuosts dals 10 october 2008 prevezzaiva cuosts da CHF 704'000.--e CHF 223'000.--, il preventiv actual detaglià in basa ad offertas indichescha cuosts da CHF 805'000.-- pella sarinera e CHF 292'000.-- pel chanal maister, dimena total CHF 1'097'000.--.

A man da la prosma folia vegnan declerats ils motivs per quist augmoint considerabel dals cuosts. Òna vouta es quai il retard chaschunà tras protestas, las pretaisas da l'ANU, òna progettaziun plü extaisa pervi da müdamaints dal proget, cuosts da fabrica plü ots, eir pervi da difficultats innaspettadas. Ulteriurs augmoints chaschuneschan l'incharimaint e l'augmoint da l'IPV da 7,6 % sün 8,0%. Impustüt quist'ultima posiziun ha influenza pervi cha var 75 % da las lavuors pon gnir fattas pür l'on chi vegn. Sün dumonda our da la radunanza vegn quista cifra cunfermada eir dal manader dals uffizis technics e da fabrica dal cumün.

Adonta dals cuosts previsibelmaing plü ots es il cusglier cumünal listess optimistic pel quint final, v.d. el es da l'avis chi nu stessan dar surpassamaints da cuosts.

Consequenzas pellas taxas: Cuosts da fabrica plü ots chaschuneschan cuosts da gestiun plü ots (fits da chapital ed amortisaziuns) e cun quai stuvaran gnir adattadas las taxas annualas. Pro las taxas d'attach nu daja müdamaints, quellas vegnan inchaschadas tenor il reglamaint approvà dal suveran. A partir dal mumaint cha la sarinera es in funcziun vegnan inchaschadas taxas provisoricas, las definitivias vegnan lura missas in quint davo cha'l rendaquint final es acceptà.

Davo chi nu vegnan fattas otras dumondas inchamina il capo a la prosma infuormaziun.

Chaschiners

Il capo orientescha co cha tuot la planisaziun s'ha splajada. Avant ses ons es gnüda approvada la planisaziun e la ledscha da fabrica cul artichel 62 (schema da las zonas). Id es òna zona d'hotel cun cundiziuns da plü grondas otezzas. Il suveran ha vuschà e la Regenza ha acceptà tuot.

Il capo documentescha cun folias cronologicamaing tuot ils pass chi sun gnüts fats fin hoz, cumprais las exposiziuns publicas, cunter qualas nu sun mai entradas protestas.

Avant pac temp ha ultra da quai fat bun eir la Regenza il plan general da fuormaziun, quai davo chi d'eira gnü inoltrà il plan da fuormaziun da quartier.

Il capo muossa eir folias cun models da la surfabricaziun da tuot il complex. Profilà es tuot, la dumonda da fabrica nun es intant amo entrada pro'l cumün, vess però da rivar prosmamaing. La cuolpa es chi'd han stuvü gnir fats divers adattamaints in basa a plüssas examinaziuns tras l'uffizi da fabrica e la cusglianza da fabrica dal cumün. Perquai sun ils profils per part massa ots. Tuot in tuot as tratta d'ün complex cun òna gronda dimensiun, però grond d'eira fingià eir l'hotel Engadinerhof.

Proget Biosfera

Eir quia dà il capo diversas infuormaziuns a man da folias. La zona da biosfera Val Müstair ha surgni il label, ha però amo d'accumplir tschertas cundiziuns. Irritaziuns haja dat pervi da la zona circundanta. Quia ston tuot ils cumüns intuorn il Parc Naziunal Svizzer amo reglar quai. Ils respunsabels da l'UNESCO sun da l'avis cha las cundiziuns sun de facto accumulidas cun las zonas BLN. Però güsta per Scuol lessa amo cumplettaziuns. Important esa cha tras ils adattamaints nu das-chan gnir restrettas ingünas pussibilitats pellas ouvras electricas existentas. Il directer da l'EE renda quia explicit attent a las cundiziuns regard l'aua restanta. Il capo cuntinuescha dschond cha periclitadas nu das-chan insomma gnir ingünas robas existentas e cha tuot ils detagls sajan però amo da sclerir. Che füssa cun dar tuot la Val S-charl? As pudessa lura far recloma cun Biosfera Val S-charl?

Il cumün da Scuol spetta uossa cha'ls respunsabels vegnan cun indicaziuns plü concretas.

Halla da glatsch Gurlaina

La platta da glatsch sto gnir rimplazzada. Ils cuosts s'amuntan a CHF 700'000.--. Davo cha la radunanza da la CCC OEE ha concess ün import da total 175'000.-- resta al cumün da Scuol da surtour amo ün import da CHF 278'250.--. Quist import es cuntgnü il preventiv cumünal pel on 2011.

Il capo ingrazcha a tuot ils cumüns da Guarda fin Samignun per lur contribuziuns annualas vi dals deficits da la GUSA a la prontezza da sustgnair eir quita sanaziun sco eir a la corporaziun dals cumüns concessiunaris da las Ouvres Electricas d'Engiadina pel sustegn per la platta.

Tract. 3 Varia

Our da la radunanza vegna dit cha daspö cha la disco Sounds nun exista plü s'haja spostada tuot la scena cun tuot la canera ed otras immissiuns oura Vi illa e davant la Bar Trais Portas. Il votant spera cha'l cussagl cumünal piglia per mans quista chosa.

Il capo respuonda cha musica sur 80 dB(A) saja scumandada. El disch eir cha las reclomaziuns Trü-Guardaval-Stradun s'hajan diminuidas marcantamaing. La pulizia es dumandada da far daplü controllas, ma eir il manader da la bar sto pisserar per uorden. Il capo spera amo adüna chi detta üna nouva disco our'in Buorna aint il local da pumpiers o lura forsa our'illa büvetta Nairs.

Ün oter votant less infuormaziuns in connex cun profils chi stan be sper la via da Prassas-cher. Implü spera el cha'ls cuosts in connex culla modernisaziun e sanaziun da las saunas dal BES sajan lura eir davo la fabrica aint il listess rom. Ün nosch exaimpel til para l'ascensur extern vi da la chasa da scoula. Là haja dat tenor el ün augmaint da cuosts da 42 %. Il capo imprometta infuormaziuns lasupra in occasiun da la radunanza da preventiv e cha per la dumonda regard il permiss da fabrica survegna el bilateral resposta da l'administraziun cumünala.

In seguit tira il capo adimaint amo ils seguaints termins:

Votumaziun dals 12-12-2010

- Nouva zona da fabrica Spinatscha (terrain da fabrica per indigens)
- Müdamaint da la zona pel center da passlung e sports da stà Manaröl
- Müdamaint da la zona dal clerai Brentsch
- Revisiun parziala da la ledscha da fabrica

Radunanza da preventiv als 15-12-2010

Excepciunalmaing ha quista radunanza lö il marcurdi e na sco üsit il lündeschdi.

Davo quistas infuormaziuns serra il capo la radunanza, ingrazcha a tuots pella cumparsa e la viva partecipaziun a la discussiun e giavüscha a tuots üna buna not.

Fin da la radunanza a las 22:55h

Il capo:

L'actuar: